

Operačný program Výskum a vývoj
--

S T A N O V I S K O

(Číslo: 11354/2006-3.5/tč)

vydané Ministerstvom životného prostredia SR podľa § 17 ods. 12 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov

I. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBSTARÁVATEĽOVI

1. Názov

Ministerstvo školstva Slovenskej republiky (ďalej len „MŠ SR“)

2. Identifikačné číslo

164 381

3. Adresa sídla

Stromová 1, 813 30 Bratislava

4. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa

Mgr. Peter Mravec, Hanulova 5/b, 841 01 Bratislava (Stromová 1, 813 30 Bratislava - poštová adresa), telefónne číslo: 00421 02 692 022 66, e-mail: peter.mravec@minedu.sk.

II. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O STRATEGICKOM DOKUMENTE S CELOŠTÁTNYM DOSAHOM

1. Názov

Operačný program Výskum a vývoj

2. Charakter

Operačný program Výskum a vývoj (ďalej len „OP VaV“) predstavuje strednodobý programový strategický dokument Slovenskej republiky s celoštátnym dosahom, na základe ktorého bude poskytovaná podpora pre rozvoj vedomostnej ekonomiky v rokoch 2007 – 2013. OP VaV definuje globálny cieľ, prioritné osi a opatrenia a aktivity, ktoré budú podporované na území cieľov Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť v období rokov 2007 – 2013 využitím finančnej pomoci Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ďalej iba „ERDF“). Z geografického hľadiska OP VaV pokrýva celé územie Slovenskej republiky.

OP VaV nadväzuje na ciele a priority Národného strategického referenčného rámca 2007 – 2013 (ďalej len „NSRR“) ako základného strategického programového dokumentu Slovenskej republiky (ďalej len „SR“). OP VaV implementuje a bližšie rozpracováva strategickú prioritu NSRR „Znalostná ekonomika“.

OP VaV zahŕňa dva ciele – cieľ Konvergencia, ktorý sa týka celého územia SR mimo Bratislavského kraja a cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť týkajúceho sa výlučne Bratislavského kraja. Dokument po vecnej stránke nešpecifikuje v oblasti výskumu a vývoja osobitné opatrenia a aktivity pre tieto dva ciele z dôvodu obdobných problémov, ktorým čelia všetky regióny SR v oblasti výskumu a vývoja. Samotné špecifické ciele a rámcové aktivity sú podobné, ako aj jednotlivé zdôvodnenia riešenia problematik sú analogické zdôvodneniam uvádzaným v prioritných osiach. Dôvodom na zakomponovanie oboch cieľov do spoločného programového dokumentu je snaha zjednotiť a sprehľadniť nevyhnutné aktivity, ktoré zaručia synergický efekt medzi jednotlivými aktivitami programu v jednotlivých regiónoch SR. Keďže oblasť Bratislavy a jej okolia predstavuje cca 50 % výskumno-vývojového potenciálu SR, nie je

možné bez rovnakej podpory zaručiť v budúcnosti efektívne napĺňanie cieľov a vízie Lisabonskej stratégie rovnomerne, nakoľko oblasť Bratislavy a okolia v rámci výskumu a vývoja čelí rovnakým štrukturálnym problémom ako ostatné regióny Slovenska, tzn. týka sa jej aj hlavný štrukturálny problém celého územia SR - nedostatočné prístrojové vybavenie a technická infraštruktúra výskumu a vývoja, bez čoho nie je možné realizovať samotný výskum a prepojiť ho s podnikateľskou sférou. Situácia je o to zložitejšia a vážnejšia, že bratislavský región disponuje cca 50 % výskumno-vývojového potenciálu SR. Na základe uvedených argumentov bola SR udelená výnimka presunu časti finančných prostriedkov z cieľa Konvergencia do cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť.

3. Hlavné ciele

Globálnym cieľom OP VaV je modernizácia a zefektívnenie systému podpory výskumu a vývoja a skvalitnenie infraštruktúry vysokých škôl tak, aby prispievali k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) malých a stredných podnikov, tvorbe nových pracovných miest a zlepšeniu podmienok vzdelávacieho procesu na vysokých školách.

Prostredníctvom navrhovaných intervencií sa umožní zvýšiť prestíž výskumu, čo súčasne povedie k zvýšeniu záujmu talentov o bádanie, resp. vyššiu zamestnanosť v tejto sfére. Prínosom budú nové tvorivé nápady flexibilne reagujúce na potreby malých a stredných podnikov a ich užšia spolupráca. Výsledným efektom bude vyššia konkurencieschopnosť vedeckých tímov v rámci národného výskumu, vyšší záujem malých a stredných podnikov o realizáciu výskumu zameraného na inovatívnosť vo verejných výskumných inštitúciách, vysokých školách a iných výskumných centrách. Slovenské výskumné tímy budú tiež konkurencieschopné na medzinárodnej úrovni, čo prinesie pre slovenský výskum rozvoj väčšej kooperácie s medzinárodným prostredím a vyššiu úspešnosť slovenských žiadateľov v 7. rámcovom programe EÚ a v ďalších iniciatívach EÚ.

4. Stručný opis obsahu strategického dokumentu

Prioritné osi OP VaV

Prioritná os č. 1 „Výskum a vývoj“

Špecifickým cieľom 1. prioritnej osi je modernizácia a zefektívnenie systému podpory výskumu a vývoja tak, aby prispieval k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) malých a stredných podnikov a tvorbe nových pracovných miest. V rámci prioritnej osi 1 budú podporované nasledovné opatrenia: *Opatrenie 1.1.* „Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja“; *Opatrenie 1.2.* „Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce“ a *opatrenie 1.3.* „Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe“.

Prioritná os č. 2 „Výskum a vývoj v Bratislavskom kraji“

Špecifickým cieľom prioritnej osi 2 je modernizácia a zefektívnenie systému podpory výskumu a vývoja tak, aby prispieval k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) malých a stredných podnikov a tvorbe nových pracovných miest v Bratislavskom kraji.

V rámci prioritnej osi 2 budú podporované nasledovné opatrenia: *Opatrenie 2.1* „Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji“; *Opatrenie 2.2.* „Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu v Bratislavskom kraji“ a *Opatrenie 2.3.* „Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe v Bratislavskom kraji“.

Prioritná os 3 „Infraštruktúra vysokých škôl“

Cieľom prioritnej osi 3 je zvýšenie kvality vzdelávania na vysokých školách prostredníctvom investícií do hmotnej infraštruktúry. Uvedená prioritná os pokrýva územie v rámci cieľa Konvergencia, tzn. celé územie SR okrem Bratislavského kraja. Z hľadiska NUTS 3 ide o

Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky, Žilinský, Banskobystrický, Prešovský a Košický kraj. Uvedená prioritná os je financovaná z ERDF.

V rámci prioritnej osi 3 bude podporované *Opatrenie 3.1 „Budovanie infraštruktúry vysokých škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu“*.

Prioritná os 4 „Technická pomoc“

Špecifickým cieľom prioritnej osi 4 je zabezpečenie implementácie OP VaV v súlade s požiadavkami kladenými na riadenie, implementáciu, kontrolu, audit, monitorovanie, vyhodnocovanie OP a na administratívne štruktúry zodpovedné za realizáciu OP, poskytnutie podpory na prípravu projektov ako aj na informovanie verejnosti, propagáciu a výmenu skúseností.

Horizontálne priority

Stratégia NSRR definuje štyri oblasti horizontálnych aktivít, ktoré sa premietajú v OP VaV ako marginalizované rómske komunity, rovnosť príležitostí, trvalo udržateľný rozvoj a informačná spoločnosť. Vplyv jednotlivých horizontálnych priorít bude viditeľný predovšetkým na úrovni jednotlivých projektov, ktoré budú posudzované v rámci hodnotiacich procedúr v nadväznosti na prihládajúce hodnotiace kritériá pre túto špecifickú oblasť.

Marginalizované rómske komunity

V rámci navrhnutých prioritných osí sa nešpecifikujú aktivity so zreteľom na rómsku komunitu. Rámcové aktivity nabádajú k príležitostiam na prácu vo vzdelávaní, výskume a vývoji, ale neriešia priamo problematiku sociálnej inklúzie marginalizovaných rómskych komunít. Program je neutrálny k tejto skupine a dáva rovnaké šance na profesionálnu kariéru každému. V prípade nepriamej formy naplnenia horizontálnych aktivít, vo fáze vytvárania pracovných príležitostí, bude zachovaný antidiskriminačný princíp a podpora zamestnávania rómskej komunity.

Časť za Infraštruktúru vysokých škôl

Vzhľadom na špecifické zameranie prioritnej osi 3 nemá predmetná horizontálna priorita špeciálny priemet do navrhnutých opatrení, ktorý by osobitným spôsobom podporoval marginalizované rómske komunity. Rómovia budú mať rovnako ako ostatné cieľové skupiny študentov prospech zo zmodernizovanej vzdelávacej infraštruktúry v závislosti od potrieb škôl a možností a pravidiel daných programovou dokumentáciou.

Rovnosť príležitostí

Princíp rovnosti šancí je zachovaný vo všetkých aktivitách v rámci prioritných osí OP VaV. Navrhnuté prioritné osi majú antidiskriminačný charakter a rovnosť medzi pohlaviami je zachovaná s cieľom zlepšiť postavenie žien. Verejné inštitúcie, ktoré budú využívať finančné prostriedky z programu ERDF, podporia rovnosť rodov vo všetkých oblastiach spoločnosti. Táto horizontálna priorita bude zohľadnená v rámci hodnotiacich procedúr. Ženy a muži majú rovnaké príležitosti na vzdelávanie, zamestnanie, kultúrny a profesionálny postup. Programom sa očakáva, že sa v oblasti sociálneho hospodárstva vytvoria nové pracovné miesta pre neaktívne alebo nezamestnané ženy a podporí sa ich zaradenie, resp. zvýšenie vo výskumnej oblasti. Cieľom projektov musia byť súčasne aktivity súvisiace s antidiskrimináciou na základe nielen pohlaví, ale aj rasového a etnického pôvodu, postihnutia, veku, náboženstva alebo sexuálnej orientácie. Dôraz sa bude klásť aj na mladých ľudí, ktorí sú po absolvovaní škôl dlhodobo nezamestnaní a umožní im venovať sa výskumno-vývojovým projektom.

Časť za Infraštruktúru vysokých škôl

Prioritné osi zamerané na infraštruktúru vysokých škôl podporujú rovnosť príležitostí prierezovo vo všetkých opatreniach, a to prostredníctvom aktivít, ktoré vytvárajú podmienky na rovný prístup k zmodernizovanej hmotnej infraštruktúre vzdelávania pre všetkých študentov vysokých škôl. Zároveň je rovnosť príležitostí zabezpečená aj prostredníctvom škály prijímateľov OP z verejného aj súkromného sektora.

Trvalo udržateľný rozvoj

S cieľom zaručiť trvalo udržateľný rozvoj prostredníctvom implementácie prioritných osí OP VaV je nevyhnutné zreformovať a posilniť štátne výskumné a inovačné systémy. Posilnením partnerstiev medzi verejným a súkromným sektorom a s prepojením na priaznivé regulačné prostredie sa vytvoria optimálne podmienky pre vzdelávanie, výskum a vývoj, odbornú prípravu

a úspešné profesionálne pôsobenie, ktoré umožnia naplniť tento cieľ odrážajúci sa v sociálnej, ekonomickej a environmentálnej sfére. Následkom bude posilnenie konkurencieschopnosti slovenských tímov na národnej a medzinárodnej úrovni a vytváranie nových pracovných miest. Environmentálny aspekt bude zachytený zavádzaním moderných ekologických technológií.

Časť za Infraštruktúru vysokých škôl

V tejto oblasti sa kladie dôraz na súlad so strategickými dokumentmi SR v oblasti trvalo udržateľného rozvoja. Z 28 strategických cieľov formulovaných v Národnej stratégii trvalo udržateľného rozvoja Slovenskej republiky, je pre infraštruktúru vysokých škôl relevantný strategický cieľ č. 8. „Vybudovanie moderného a kvalitného školského systému, podpora vedy a výskumu“. Cieľ je napĺňaný prostredníctvom podpory rozvoja infraštruktúry vzdelávania (rekonštrukcie budov a modernizácia vnútorného vybavenia), ktorá prispieva k budovaniu moderného a kvalitného školského systému na vysokých školách. Implementácia Národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja SR sa uskutočňuje prostredníctvom Akčného plánu trvalo udržateľného rozvoja v SR na roky 2005 – 2010, ktorý definuje konkrétne ciele, ktoré napomôžu dlhodobej konkurencieschopnosti SR pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja. S infraštruktúrou vysokých škôl súvisia prioritné oblasti – „Zvýšenie kvality a efektívnosti vysokoškolského školstva“, „Celoživotné vzdelávanie na národnej, regionálnej a miestnej úrovni“ a „Informatizácia v školstve“.

Informačná spoločnosť

Cieľom tejto horizontálnej priority je v súlade s NSRR zabezpečenie podpory vyššej efektívnosti, transparentnosti a kvality implementácie priorít NSRR v dôsledku zavádzania a využívania prostriedkov IKT, a tým podporovať dynamický rozvoj informačnej spoločnosti vo všetkých tematických oblastiach, v ktorých využívanie IKT povedie k vyššej efektívnosti a úžitku z disponibilných výrobných zdrojov. V oblasti výskumu a vývoja je pozornosť venovaná tejto priorite vo všeobecnom meradle prostredníctvom nepriamych foriem podpory rôznych rámcových aktivít. Špeciálnu oblasť podpory predstavujú iniciované rámcové aktivity v rámci opatrení 1.1 „Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja“ a 2.1 „Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji“, ktoré definujú ako jednu z aktivít smerovanie finančných prostriedkov z ERDF do budovania a modernizácie podpornej infraštruktúry v oblasti informačných technológií.

Časť za Infraštruktúru vysokých škôl

Hlavný cieľ Stratégie konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010, je „zabezpečiť, aby Slovensko, čo najrýchlejšie dobehlo životnú úroveň najvyspelejších krajín EÚ“. Prostriedkom jeho dosiahnutia má byť „rýchly“ a zároveň „dlhodobý“ hospodársky rast podporený tvorbou vhodných podmienok pre rast ekonomickej konkurencieschopnosti. Tá sa dá zabezpečiť vytváraním podmienok pre rozvoj tzv. vedomostnej ekonomiky a informatizáciu spoločnosti.

Podpora informačnej spoločnosti sa odráža v opatreniach týkajúcich sa infraštruktúry vysokých škôl, a to plánovanou podporou aktivity „Modernizácia vnútorného vybavenia vysokých škôl, v ktorých prebieha vzdelávací proces za účelom zlepšenia podmienok na nové formy učenia a učenia sa (najmä na podporu nových technológií pri budovaní jazykových učební, dielní, budovanie chemických, biologických a fyzikálnych učební, budovanie IKT učební, vybavenie akademických knižníc počítačmi)“.

5. Vzťah k iným strategickým dokumentom

OP VaV súvisí s nasledovnými strategickými dokumentmi:

Strategické dokumenty a politiky na úrovni EÚ

- Strategické usmernenia Spoločenstva,
- Lisabonská a Göteborgská stratégia,
- Európska stratégia zamestnanosti,
- Finančná perspektíva 2007 – 2013,
- Správa Európskej komisie „Viac výskumu pre Európu: zvýšenie k 3 % HDP“,
- Správa Európskej komisie „Investovať do výskumu: Akčný plán pre Európu“,
- Hodnotiaca správa Wima Koka,

- Legislatíva ES v oblasti pravidiel hospodárskej súťaže, verejného obstarávania, ochrany a zlepšovania životného prostredia, rovnosti príležitostí, rodovej rovnosti a nediskriminácie,
- Pracovný program Európskej komisie „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“,
- Memorandum o celoživotnom vzdelávaní,
- Bolonská deklarácia,
- Legislatíva ES v oblasti kohéznej politiky.

Strategické dokumenty a politiky na národnej úrovni:

- Integrovaný plán regionálneho rozvoja,
- Národný plán regionálneho rozvoja,
- Národný rozvojový plán 2004 – 2006,
- Jednotný programový dokument NUTS II – Bratislava, Cieľ 3. „OP Priemysel a služby“,
- Rámec podpory Spoločenstva 2004 – 2006 (CSF) pre Slovensko,
- Aktualizovaný konvergenčný program Slovenska na roky 2004 až 2010,
- NSRR,
- Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 a jej Akčné plány,
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja,
- Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja v Slovenskej republike na roky 2005 - 2010,
- Národný program reforiem Slovenskej republiky na roky 2006 - 2008,
- Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001,
- Národný program výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 až 20 rokov (projekt Milénium),
- Konceptia ďalšieho rozvoja vysokého školstva na Slovensku pre 21. storočie,
- Konceptia celoživotného vzdelávania v Slovenskej republike,
- Správa o vzdelávacej politike, Národná správa o napĺňaní cieľov pracovného programu Európskej komisie Vzdelávanie a odborná príprava 2010,
- Implementácia Európskeho paktu mládeže na podmienky Slovenskej republiky a jej začlenenie do stratégie konkurencieschopnosti SR do roku 2010,
- Operačný program Základná infraštruktúra,
- Pripojenie Slovenskej republiky k iniciatíve eEurope+,
- Stratégia informatizácie spoločnosti v SR,
- ostatné OP,
- Legislatíva v oblasti hospodárskej súťaže, verejného obstarávania, životného prostredia, rovnosti príležitostí, rodovej rovnosti a nediskriminácie.

Strategické dokumenty na regionálnej úrovni:

- Územné plány veľkých územných celkov SR, miest, obcí a zón,
- Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávnych krajov SR a miest.

III. OPIS PRIEBEHU PRÍPRAVY A POSUDZOVANIA VPLYVOV STRATEGICKÉHO DOKUMENTU NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Posudzovanie vplyvu strategického dokumentu OP VaV na životné prostredie zabezpečovalo MŠ SR v spolupráci s MŽP SR. Posudzovanie bolo vykonané podľa Smernice 2001/42/ES Európskeho parlamentu a Rady z 27. júna 2001 o posudzovaní vplyvov určitých plánov a programov na životné prostredie (ďalej len „smernica SEA“) a zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon“).

1. Vecný a časový harmonogram prípravy a posudzovania vplyvov na životné prostredie strategického dokumentu s celoštátnym dosahom.

Proces prípravy návrhu OP VaV

Na príprave obsahového zamerania návrhu OP VaV sa podieľali zástupcovia Ministerstva hospodárstva SR, Slovenskej rektorskej konferencie, Rady vysokých škôl, Slovenskej akadémie vied, Asociácie zamestnávateľských zväzov a združení, Republikovej únie zamestnávateľov, Zväzu priemyselných výskumných a vývojových organizácií, Združenia priemyselných zväzov, vyšších územných celkov a neziskový sektor bol zastúpený Slovenskou

akademickou informačnou agentúrou. Princíp partnerstva sa uplatňoval formou pracovných stretnutí, bilaterálnych rokovaní, prezentácií zo strany MŠ SR a konzultácií ohľadom obsahu OP formou elektronickej komunikácie. Forma prezentácií a následných diskusií bola zo strany MŠ SR uplatňovaná na rokovaniach Slovenskej rektorskej konferencie – 2 x, Rady vysokých škôl (v zastúpení prorektorov pre výskum – tzv. Rady pre vedu a techniku) – 1 x, Klubu dekanov – 1 x a predsedníctva Slovenskej akadémie vied - 2 x. V prvej fáze bol obsah prioritných osí tvorený za aktívnej účasti zástupcov všetkých sektorov výskumu a vývoja – akademického a súkromného. Dňa 30. 6. 2005 sa uskutočnilo na pôde MŠ SR stretnutie za účasti predstaviteľov inštitúcií výskumu a vývoja, ktorého cieľom bolo zadefinovať prvú pracovnú podobu prioritných osí. Dňa 9. 11. 2005 sa na pôde MŠ SR uskutočnilo rokovanie k ďalšiemu upresňovaniu obsahového rámca za účasti predstaviteľov Ministerstva hospodárstva SR, vysokých škôl, SAV, Zväzu priemyselných výskumných a vývojových organizácií a Združenia priemyselných zväzov. Cieľom stretnutia bolo taktiež určiť demarkačné línie medzi podporou výskumu a vývoja – MŠ SR a inováciami – Ministerstva hospodárstva SR. Okrem vyššie uvedených foriem partnerstva MŠ SR zorganizovalo pracovný seminár s účasťou viac ako 100 zástupcov relevantných inštitúcií, kde bola prezentovaná prostredníctvom ministra školstva SR predstava MŠ SR ohľadom obsahovej náplne prioritnej osi výskum a vývoj a súčasne predstavili svoje názory vedúci predstavitelia SRK, SAV a v odbornej časti vystúpili experti Európskej komisie a príslušných inštitúcií poskytujúcich finančnú podporu výskumu a vývoja zo štrukturálnych fondov vo Fínsku, Portugalsku a Rakúsku. Hostom seminára bola aj komisárka pre regionálnu politiku. Seminár s názvom „Možnosti využitia štrukturálnych fondov na podporu výskumu a vývoja na Slovensku v kontexte skúsenosti iných členských štátov EÚ“ sa uskutočnil dňa 17. 10. 2005. V procese ďalšieho rozpracúvania OP VaV – aj v súvislosti so zberom podkladov do zásobníka projektov pre túto oblasť, sa na pôde MŠ SR v dňoch 26. a 27. 1. 2006 uskutočnili bilaterálne stretnutia so zástupcami Ministerstva hospodárstva SR, vyšších územných celkov, Združenia miest a obcí Slovenska, vysokých škôl, Slovenskej akadémie vied a podnikateľského sektora. MŠ SR spolupracovalo aj s Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR v rámci procesu prípravy NSRR formou dvojstranných a mnohostranných rokovaní. V ďalšej fáze boli príslušné časti budúceho OP VaV predložené ministrovi výstavby a regionálneho rozvoja na zapracovanie do NSRR. Dňa 23. 5. 2006 bol obsah budúceho OP VaV prerokovaný na stretnutí pracovnej skupiny VIII. Konventu o EÚ „Veda, vzdelávanie a kultúra“. Následne bola oblasť podpory výskumu a vývoja v programovom období 2007 - 2013 jednou z nosných tém medzinárodnej konferencie „Ekonomicko-hospodársky rozvoj regiónov v kontexte na NSRR“ dňa 24. 5. 2006 v Trenčianskych Tepliciach (organizátor Trenčiansky samosprávny kraj). Významným činiteľom pri finalizovaní návrhu OP VaV bolo jeho pripomienkovanie členmi pracovnej skupiny pre prípravu návrhu OP VaV, ktoré sa uskutočnilo v dňoch 24. - 30. 10. 2006.

Proces posudzovania vplyvov na životné prostredie

- Oznámenie o strategickom dokumente OP VaV (ďalej len „oznámenie“) vypracovali Mgr. Peter Mravec, Mgr. Ivan Sklenka a Vladimír Majer, dňa 31. 10. 2006 zo sekcie európskej integrácie MŠ SR podľa § 5 ods. 5 a prílohy 2 zákona.
- Dňa 13. 11. 2006 rezortný orgán MŠ SR, doručilo Ministerstvu životného prostredia SR (ďalej len „MŽP SR“) oznámenie podľa § 17 ods. 3 zákona (list č. CD-2006-16675/39506-1:081, zo dňa 8. 11. 2006).
- Oznámenie bolo zverejnené dňa 8. 11. 2006 na stránke www.minedu.sk a dňa 14. 11. 2006 na stránke www.enviroportal.sk, s udaním termínu na pripomienkovanie uvedeného oznámenia s určením termínu a miesta predkladania stanovísk a pripomienok k oznámeniu podľa § 6 ods. 4 zákona.
- Dňa 14. 11. 2006 bola podľa § 6 ods. 1 zákona v hromadnom informačnom prostriedku s celoštátnym dosahom (denník SME) uverejnená informácia o oznámení a možnosti jeho pripomienkovania.
- Rokovanie o určení Rozsahu hodnotenia a časového harmonogramu pre strategický dokument OP VaV (ďalej len „rozsah hodnotenia a časový harmonogram“) bolo zvolané na základe pozvánky MŠ SR, sekcie európskej integrácie na deň 5. 12. 2006, do priestorov MŽP SR.

- Rokovania o určení rozsahu hodnotenia a časového harmonogramu sa zúčastnili zástupcovia MŠ SR a MŽP SR. Rozsah hodnotenia a časový harmonogram určilo podľa § 17 ods. 5 zákona MŠ SR v spolupráci s MŽP SR dňa 5. 12. 2006. Pri určovaní rozsahu hodnotenia sa prihliadalo na prílohu č. 4 zákona a prílohy č. I a II smernice SEA a postupovalo sa podľa § 17 ods. 5 zákona.
- Podľa § 17 ods. 5 zákona bol rozsah hodnotenia a časový harmonogram zverejnený v plnom rozsahu na internetovej stránke www.minedu.sk dňa 5. 12. 2006 a na internetovej stránke www.enviroportal.sk dňa 13. 12. 2006.
- Správu o hodnotení strategického dokumentu OP VaV (ďalej len „správa o hodnotení“) podľa § 17. ods. 5 a 6 a prílohy č. 4 zákona vypracovala firma PROEKO - Environmentálne služby Poprad – zodpovedný riešiteľ RNDr. Helena Barošová.
- Dňa 8. 1. 2007 rezortný orgán, MŠ SR, sekcia európskych záležitostí, doručila MŽP SR v písomnej a elektronickej podobe návrh OP VaV a správu o hodnotení (list č. CD-2007-370/621-1:282, zo dňa 8. 1. 2007).
- MŠ SR a MŽP SR zverejnili návrh OP VaV, správu o hodnotení a termín verejného prerokovania na internetovej stránke www.minedu.sk a internetovej stránke www.enviroportal.sk dňa 8. 1. 2007 podľa § 17 ods. 7 zákona, s uvedením termínu a miesta na predkladanie stanovísk podľa § 11 ods. 2 a § 12 ods. 1 a 2 zákona.
- Dňa 19. 1. 2007 MŽP SR obdržalo pozvánku od MŠ SR, sekcie európskych záležitostí (list č. CD-2007-1277/2698-1:282, zo dňa 19. 1. 2007) podľa § 17 ods. 8 zákona, v ktorej bolo uvedené, že verejné prerokovanie sa bude konať na MŠ SR na Hanulovej 5/b, dňa 22. 1. 2007.
- Dňa 10. 1. 2007 bola podľa § 17 ods. 10 zákona v hromadnom informačnom prostriedku s celoštátnym dosahom (denník Pravda) uverejnená informácia o dátume a mieste konania verejného prerokovania OP VaV a správy o hodnotení a informácia, že OP VaV a správa o hodnotení sú vystavené na internetovej stránke www.minedu.sk a že je možné k nim zasielať stanoviská.
- Podľa § 17 ods. 11 zákona MŽP SR zabezpečilo vypracovanie odborného posudku podľa § 13 zákona (list. 11354/2006-3.5/tč, zo dňa 23. 1. 2007).
- Posudok a návrh záverečného stanoviska vypracovala RNDr. Zita Izakovičová podľa § 13 zákona a dňa 6. 2. 2007 boli doručené na MŽP SR (list č. CD-2007-2472/5042-1:282, zo dňa 2. 2. 2007).

2. Orgán kompetentný na prijatie strategického dokumentu

Vláda SR a Európska komisia

3. Druh prijatia, rozhodnutia

Schválenie vládou SR a Európskou komisiou

4. Vypracovanie správy o hodnotení

Správu o hodnotení vypracovala firma PROEKO -Environmentálne služby Poprad – zodpovedná riešiteľka RNDr. Helena Barošová, v januári roku 2007 podľa § 17. ods. 5 a 6 a prílohy č. 4 zákona, ako aj podľa s ustanovení článku 5 a prílohy č. I Smernice SEA.

5. Posúdenie správy o hodnotení

Podľa § 17 ods. 11 zákona MŽP SR zabezpečilo vypracovanie odborného posudku podľa § 13 zákona. Za spracovateľa odborného posudku určilo RNDr. Zitu Izakovičová, zapísanú v zozname odborne spôsobilých osôb na posudzovanie vplyvov na životné prostredie pod číslom 99/96-OPV.

Z hľadiska posúdenia úplnosti predloženej správy o hodnotení spracovateľka odborného posudku uviedla, že správa o hodnotení bola vypracovaná v hlavných bodoch štruktúry stanovenej prílohou č. 4. zákona a jej obsah a štruktúra zodpovedá v zákone exaktne definovaným požiadavkám a určenému rozsahu hodnotenia a časovému harmonogramu.

Z hľadiska posúdenie úplnosti zistenia kladných a záporných vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie vrátane ich vzájomného pôsobenia spracovateľka odborného posudku uviedla, že správa o hodnotení obsahuje základné údaje o cieľoch posudzovaného strategického dokumentu. K časti týkajúcej sa základných údajov o predpokladaných vplyvoch strategického dokumentu vrátane zdravia, spracovateľka odborného posudku uviedla, že táto časť predkladá hodnotenie predpokladaných vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie a udržateľnosť rozvoja. Vplyvy strategického dokumentu OP VaV hodnotí na báze zložkového prístupu – hodnotí vplyvy na obyvateľstvo, pôdu a horninové prostredie, na ovzdušie, klimatické pomery, vodné pomery, faunu, flóru, a ich biotopy, vplyvy na krajinu, scenériu, ochranné pásma, územný systém ekologickej stability, vplyvy na urbánny komplex, na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické a paleontologické náleziská, vplyvy na kultúrne hodnoty nehmotnej povahy. K časti týkajúcej sa navrhovaných opatrení na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie, spracovateľka odborného posudku uvádza, že táto kapitola je napísaná veľmi krátko a všeobecne. Hoci realizácia dokumentu nepredpokladá žiadne výrazné vplyvy na životné prostredie, bolo by potrebné však doplniť aspoň všeobecné zásadné opatrenia, ktoré by eliminovali akékoľvek negatívne vplyvy - napr. dôslednú aplikáciu zákona a pod. Zároveň uvádza súbor opatrení, ktoré by bolo potrebné dodržiavať pri realizácii OP VaV.

K časti týkajúcej sa dôvodov pre výber zvažovaných alternatív a popis toho, ako bolo vykonané vyhodnotenie vrátane ťažkostí s poskytovaním potrebných informácií, ako napr. technické nedostatky alebo neurčitosti, spracovateľka odborného posudku uviedla, že predkladaný OP VaV je spracovaný len v jednom variante. Kapitola porovnáva návrh realizácie OP s nulovým variantom, tzn. s alternatívou ak by sa program nerealizoval. Pri hodnotení bola využitá metóda porovnávacej kvantitatívnej analýzy. Porovnáva a hodnotí 10 kritérií v štvorstupňovej škále. Na základe tohto hodnotenia vidno jednoznačne prínos navrhovaného OP. Spracovanie dokumentu a posudzovanie boli realizované na princípe partnerstva a predkladaný dokument je výsledkom dohody jednotlivých členov partnerstva. K časti týkajúcej sa návrhu monitorovania environmentálnych vplyvov vrátane vplyvov na zdravie, spracovateľka odborného posudku uviedol, že kapitola venovaná monitoringu je spracovaná nedostatočne. Autori tvrdia, že realizácia programu si nevyžaduje monitoring s čím nemožno súhlasiť, podobne ako nemožno súhlasiť. Je potrebné zriadenie Monitorovacieho výboru ako i stanovenia súboru opatrení, ktoré musí zabezpečovať.

Monitorovacie kritéria by bolo vhodné rozšíriť o environmentálne kritéria, a to o:

- počet projektov venovaných problematike životného prostredia,
- počet projektov venovaných problematike zdravotného stavu obyvateľov,
- % finančných prostriedkov z celkového množstva financií alokovaných na realizáciu projektov venovaných problematike životného prostredia,
- % finančných prostriedkov z celkového množstva financií alokovaných na realizáciu projektov venovaných problematike zdravotného stavu obyvateľov.

Monitorovací výbor musí pre monitorovanie a hodnotenie vplyvu realizácie OP VaV pre programové obdobie 2007-2013 zabezpečiť:

- návrh a schválenie kritérií pre výber projektov a hodnotenie progresu a miery dosiahnutia cieľov projektov realizujúcich strategický dokument tak, aby boli prioritne hodnotené dlhodobé, synergické efekty realizácie projektov pri dodržaní princípu efektívnosti vrátane environmentálnych vplyvov,
- pravidelné hodnotenie pokroku v dosahovaní konkrétnych cieľov OP ako celku a v členení na prioritné osi a špecifické ciele,
- monitoring vplyvov na životné prostredie v skladbe v delení na prioritné osi, špecifické ciele a aktivity,
- monitoring na zdravotný stav obyvateľstva,
- spracovanie a zverejnenie monitorovacích správ, pričom monitorovacie správy sa rozdeľujú na priebežné správy, výročné správy a záverečné správy a uvedené správy sú hlavným zdrojom informácií pre monitorovací výbor a Európsku komisiu, ale aj pre verejnosť,

- monitorovanie na úrovni projektov na základe merateľných ukazovateľov, ktoré budú uvedené v Príručke pre žiadateľa o nenávratný finančný príspevok. Prijímateľ/príjemca pomoci poskytuje ukazovatele od začiatku realizácie projektu formou monitorovacích správ. Periodicita predkladania monitorovacích správ riadiacemu orgánu musí byť bližšie špecifikovaná v zmluve o poskytnutí nenávratného finančného prostriedku.

K časti týkajúcej sa pravdepodobne významných cezhraničných environmentálnych vplyvov vrátane vplyvov na zdravie, spracovateľka odborného posudku uviedla, že vzhľadom na charakter dokumentu možno správne konštatovať, že realizácia strategického dokumentu nebude mať významné negatívne cezhraničné environmentálne vplyvy vrátane vplyvov na zdravie. Otvorenie európskeho priestoru pre vedu a výskum bude značným prínosom pre rozvoj medzinárodnej spolupráce a posilní sa konkurencieschopnosť európskeho výskumného priestoru.

Z hľadiska posúdenia návrhu opatrení a podmienok na vylúčenie alebo zníženie nepriaznivých vplyvov strategického dokumentu spracovateľ odborného posudku uviedol, že vzhľadom na charakter dokumentu sú opatrenia definovateľné len rámcovo. V správe o hodnotení definované opatrenia sú doplnené v návrhu záverečného stanoviska.

V časti posudku „Informácia o ekonomickej náročnosti“ spracovateľ odborného posudku uviedol, že kapitola predstavuje finančný plán realizácie programu na roky 2007 – 2013. Finančný plán je predložený jednak celkovo za celý OP, ale aj za jednotlivé strategické ciele, prioritné osi, prioritné témy a pod. Finančné plány za jednotlivé oblasti sú spracované prehľadne tabuľkovou formou.

V závere spracovateľka odborného posudku uviedla, že predložená správa o hodnotení v zásade spĺňa požiadavky podľa zákona a určeného rozsahu hodnotenia a časového harmonogramu a spracovateľ naplnil úlohu spracovať správu o hodnotení strategického dokumentu podľa zákona a rozsahu hodnotenia a časového harmonogramu. Práca je veľmi dobre (veľmi podrobne, až nad rámec) spracovaná v analytickej časti. Analýza je spracovaná na báze informácií uvedených v Správe o stave životného prostredia SR a na základe rezortných databáz. Slabšie je spracovaná syntetická časť, najmä priestorová syntéza hodnotenia kumulatívnych vplyvov, kde je prevzatá Environmentálna regionalizácia SR z uvedenej správy. Podrobnejšie bolo treba zdefinovať opatrenia na elimináciu špecifikovaných vplyvov, ako i návrh monitoringu.

Vzhľadom na charakter dokumentu a dostupnosť informácií mimo predloženú správu o hodnotení a na základe informácií poskytnutých obstarávateľom strategického dokumentu spracovateľovi tohto posudku konštatuje, že realizácia strategického dokumentu nebude mať závažne, neeliminovateľné negatívne vplyvy na životné prostredie ani zdravie obyvateľstva. Ako vyplynulo zo správy o hodnotení, ale aj z dodatočne získaných informácií možno konštatovať, že pozitívne vplyvy realizácie programu jasne prevažujú a sú udržateľné. Negatívne vplyvy sú minimalizovateľné až eliminovateľné resp. kompenzovateľné podľa navrhovaných opatrení a podmienok na ich vylúčenie alebo zníženie.

Spracovateľka odborného posudku odporúča vydať kladné stanovisko posudzujúceho orgánu so stanovením podmienok a opatrení na vylúčenie alebo zníženie negatívnych vplyvov implementácie strategického dokumentu podľa doloženého návrhu záverečného stanoviska.

V návrhu záverečného stanoviska v časti „Záver“, bode „Výsledok procesu posudzovania“ spracovateľ odborného posudku uvádza, že proces posudzovania preukázal potenciál pozitívnych vplyvov implementácie strategického dokumentu za predpokladu dodržania preventívnych opatrení definovaných v návrhu opatrení. V tomto kontexte je možné odporučiť schválenie strategického dokumentu s doplnením environmentálne orientovaných opatrení.

6. Stanoviská a ich vyhodnotenie.

V termíne určenom podľa § 6 ods. 4 zákona na zaslanie stanovísk k oznámeniu, MŠ SR, sekcia európskej integrácie, ani MŽP SR neobdržala žiadne stanovisko k oznámeniu.

V termíne určenom podľa § 11 ods. 2 a § 12 ods. 1 a 2 zákona na zaslanie stanovísk k OP VaV a správe o hodnotení MŠ SR, sekcia európskych záležitostí, ani MŽP SR neobdržala žiadne stanovisko k OP VaV a správe o hodnotení.

7. Verejné prerokovanie a jeho závery

Verejné prerokovanie návrhu OP VaV a správy o hodnotení sa konalo na MŠ SR, Hanulova 5/b, dňa 22. 1. 2007. Priebeh verejného prerokovania bol zaznamenaný v zázname z verejného prerokovania spolu s prezenčnou listinou, ktoré boli zaslané na MŽP SR a sú súčasťou archivovanej dokumentácie. Verejného prerokovania sa zúčastnili zástupcovia rezortného orgánu, spracovateľa správy o hodnotení, MŽP SR a Ministerstva kultúry SR (viď. prezenčná listina).

Na úvod riaditeľ odboru MŠ SR Mgr. Peter Mravec, privítal účastníkov verejného prerokovania návrhu OP VaV a správy o hodnotení a v skratke predniesol jednotlivé body verejného prerokovania. Ďalej predstavil prítomným proces schvaľovania návrhu OP VaV a popísal jednotlivé prioritné osi, opatrenia, ciele a zameranie návrhu OP VaV.

Spracovateľ správy o hodnotení, RNDr. Helena Barošová predstavila prítomným obsah správy o hodnotení, zdroje, z ktorých pri tvorbe správy o hodnotení vychádzala a zhrnutie negatívnych a pozitívnych vplyvov návrhu OP VaV.

Následne Mgr. Peter Mravec vyzval prítomných na vznesenie pripomienok k správe o hodnotení a návrhu OP VaV z hľadiska vplyvov na životné prostredie. Zúčastnení v rámci diskusie nevzniesli k návrhu OP VaV a správe o hodnotení žiadne pripomienky.

Na záver Mgr. Peter Mravec poďakoval prítomným za účasť na verejnom prerokovaní.

Na základe priebehu a výsledkov verejného prerokovania OP VaV a správy o hodnotení, ako aj samotného procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie OP VaV možno konštatovať, že verejnosť nemá námietky k návrhu OP VaV a správe o hodnotení z hľadiska vplyvu na životné prostredie a zdravie obyvateľstva.

IV. CELKOVÉ HODNOTENIE VPLYVOV STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

Celkové hodnotenie OP VaV a správy o hodnotení vychádza z obsahu, hlavných cieľov OP VaV, vzťahu k iným relevantným plánom alebo programom, z dôležitých aspektov súčasného stavu životného prostredia a ich pravdepodobného vývoja bez implementácie OP VaV, environmentálnej charakteristiky oblastí, ktoré budú pravdepodobne významne ovplyvnené OP VaV, všetkých jestvujúcich environmentálnych problémov, ktoré sú relevantné pre OP VaV, vrátane a najmä tých, ktoré sa vzťahujú na environmentálne obzvlášť dôležité oblasti, akými sú oblasti určené na základe smerníc 79/409/EHS a 92/43/EHS, z cieľov ochrany životného prostredia, stanovených na medzinárodnej úrovni, alebo úrovni spoločenstva alebo SR, ktoré sú relevantné pre OP VaV a spôsob, akým boli tieto ciele a ďalšie úvahy o environmentálnych aspektoch zohľadnené pri príprave OP VaV, ako aj z pravdepodobných významných vplyvov na životné prostredie vrátane vplyvov na biodiverzitu, populáciu, zdravie obyvateľstva, živočíchy, rastliny, pôdu, vodu, ovzdušie, klimatické faktory, kultúrne dedičstvo, dedičstvo nehmotnej povahy vrátane architektonického a archeologického dedičstva, krajinu a vzájomných vzťahov uvedených faktorov, z opatrení na predchádzanie, zmenšovanie a čo najväčšiu kompenzáciu každého významného nepriaznivého vplyvu implementovaného OP VaV na životné prostredie a v neposlednom rade aj z náčrtu dôvodov pre výber alternatív a opisu spôsobu, akým sa vykonalo posudzovanie, vrátane akýchkoľvek ťažkostí (akými sú technické nedostatky alebo nedostatok know-how), ktoré sa vyskytli pri zostavovaní požadovaných informácií, z popisu opatrení určených na monitorovanie a netechnického zhrnutia informácií.

Transfer vedeckých poznatkov do praxe môže pozitívne ovplyvniť takmer všetky sféry spoločenského života – transfer nových technológií môže prispieť k znižovaniu zaťažovania jednotlivých zložiek životného prostredia.

Nové poznatky v oblasti vedy a techniky a najmä vývoj nových technológií obmedzujúcich produkciu látok spôsobujúcich globálne otepľovanie a pod. prispievajú pozitívne k ochrane ovzdušia. Po rekonštrukciách kotolní s nízkou účinnosťou, ako aj po výmene fosílnych environmentálne nevhodných palív sa eliminujú zdroje znečisťovania ovzdušia. Ďalšou oblasťou

predpokladaných pozitívnych vplyvov na ovzdušie sú nové vedecké poznatky uvádzané do praxe, ktoré budú orientované do oblasti znižovania emisií a následného skvalitňovania ovzdušia.

Budovanie infraštruktúry prispeje nielen k skvalitneniu a zefektívneniu vzdelávacieho a vedecko-výskumného procesu ale nepriamo sa môže zvyšovanie kapacít prejavíť aj v konkrétnej ochrane a tvorbe životného prostredia, v ochrane biodiverzity, v skvalitnení ochrany prírody, v tvorbe siete NATURA – zvyšovanie kapacít na realizáciu inventarizačných výskumov, popis nových druhov a pod. Nové technológie umožnia lepšie sledovanie javov a procesov prebiehajúcich v krajine, čo môže byť príspevkom k predchádzaniu prejavov prirodzených rizík a hazardov.

Nové technológie a postupy sa môžu pozitívne prejavíť aj v zdravotnej starostlivosti a ochrane zdravia, nakoľko sa posilní a skvalitní výskum v oblasti zdravotníctva, najmä vývojom nových liekov, nových liečebných a relaxačných metód, zlepšením pracovného prostredia.

Podobne pozitívne účinky možno očakávať aj v oblasti produkcie potravín, v oblasti poľnohospodárskeho výskumu a pod.

Priblíženie sa vedy a výskumu spoločenskej praxi bude znamenať aj značný ekonomický prínos. Nepriamym pozitívnym vplyvom je aj prepojenie vedy a výskumu na podnikateľskú sféru. Možno očakávať zlepšenie socio-ekonomických podmienok malých a stredných podnikov vytváraním partnerstiev, progresívnejším využívaním nových poznatkov, inovatívnych technológií. Celkovo možno tak prispievať k zlepšeniu pracovného prostredia, k úsporám energií a zvýšeniu životnej úrovne obyvateľstva. Realizáciou programu možno očakávať aj zvýšenie zamestnanosti, a to vytvorením nových pracovných miest, ale aj skvalitňovaním pracovnej sily, čím nájde ľahšie uplatňovanie na trhu práce a pod. K najvýznamnejšiemu nárastu pracovných miest príde v oblasti výskumu, v oblasti vedomostnej ekonomiky, čo je významným pozitívnym prínosom uvedenia OP VaV do praxe.

Realizácia OP bude prínosom aj z hľadiska kultúrno-historického, nakoľko staršie vysoké školy s dlhodobou tradíciou sídlia často aj v historických budovách, ktoré sú súčasťou pamiatkových zón alebo aj samotné budovy majú svoju historickú hodnotu, obnovením týchto budov s rešpektovaním podmienok pamiatkových úradov sa znásobí hodnota uvedených objektov. Rekonštrukcia aj ostatných budov, ich vhodné architektonické stvárnenie prispeje k celkovému oživeniu estetiky hygieny nielen sídelného ale aj pracovného prostredia.

K negatívnym vplyvom možno zaradiť vplyvy, ktoré vzniknú pri modernizovaní budov, technológií kotolní, výmene starého prístrojového vybavenia a pod. Tie sú zhodné, ako bývajú pri podobných stavbách a rekonštrukciách. Ide o predovšetkým o hluk, prachové emisie, produkciu odpadov a pod. Budú trvať krátkodobo a dočasne. Dodržaním vhodnej pracovnej technológie a pracovnej disciplíny mnohé z týchto negatívnych vplyvov je možné eliminovať.

Osobitnou časťou realizácie prioritnej osi infraštruktúra vysokých škôl bude zvýšené množstvo produkovaných ostatných aj nebezpečných odpadov. Ide najmä o výmenu starého a často aj nefunkčného prístrojového vybavenia (elektro-odpady) a o odpady z rekonštrukcií chemických, biologických, farmaceutických a iných laboratórií. Navyše pribudnú využiteľné, ale aj nevyužiteľné odpady z rekonštrukcií budov, taktiež v kategóriách ostatné aj nebezpečné. K nebezpečným patria napr. staré strechy so strešnou krytinou na báze azbestov, stavebné odpady znečistené nebezpečnými látkami, staré nevyužité chemikálie a pod. Realizácia týchto aktivít bude musieť byť nevyhnutne posúdená podľa zákona.

Priame negatívne vplyvy na faunu, flóru a biotopy, prvky NATURA a chránené územia sa pri realizácii OP neočakávajú. Ani jedna prioritná os nezasiahne priamo túto oblasť. Objekty samotných vysokých škôl, na ktorých budú realizované rekonštrukčné práce, sú takmer všetky lokalizované v mestách, často v ich centrách, mimo vzácnej a chránenej fauny a flóry, a tak pri stavebných prácach nebude dochádzať k negatívnemu ovplyvňovaniu týchto cenných lokalít.

Je teda možné konštatovať, že zámery OP VaV dávajú predpoklady a vytvárajú podmienky pre zlepšenie kvality života nielen súčasných ale aj budúcich generácií a vytvárajú predpoklady pre požadovanú zmenu pre zabezpečenie TUR, keďže:

- návrhom priorít, cieľov a konkrétnych pilotných projektov sa podporuje rozvoj nových metód a inovatívnych technológií prispievajúcich k skvalitneniu životného prostredia a celkového života obyvateľov jednotlivých regiónov;
- OP prispieva k skvalitňovaniu výchovno-vzdelávacieho procesu a následne k rozvoju a skvalitňovaniu ľudského potenciálu;
- OP zabezpečí zefektívnenie vedecko-výskumného procesu a zabezpečí zvýšenie konkurencieschopnosti slovenskej vedy v medzinárodnom priestore;
- OP rozvojom a aplikáciou nových metód a technológií prispeje k ochrane a tvorbe jednotlivých zložiek životného prostredia;
- transferom vedeckých poznatkov do reálnej praxe prispeje k zlepšeniu socio-ekonomických podmienok jednotlivých výrobných i nevýrobných subjektov;
- zabezpečí skvalitnenie rozhodovacieho procesu na báze objektívnych vedeckých informácií;
- využitím nových prístrojov sa skvalitní vedecko-výskumný proces v mnohých oblastiach;
- návrhom a realizáciou procesu monitoringu zabezpečuje efektívne kontrolné mechanizmy, motivuje a podporuje dodržiavanie etických a morálnych princípov;
- definovaním cieľov a priorít motivuje vedeckú, výchovno-vzdelávaciu, podnikateľskú sféru, verejný sektor i obyvateľstvo k zmene ich doterajšieho správania, postojov a hodnotových orientácií zosúladiť svoje správanie s princípmi TUR;
- OP navrhuje priority, ciele a podporované aktivity v súlade s nadradenými strategickými cieľmi definovanými v európskych a národných strategických dokumentoch a sú v súlade s cieľom optimalizácie dlhodobých vplyvov na sociálne, kultúrne, ekonomické a environmentálne aspekty;
- OP vychádza z analýzy problémovej situácie rozvoja vedy, výskumu a vzdelávania v SR a reflektuje potrebu riešenia aktuálnych problémov v tejto oblasti, čím zabezpečuje, že jeho realizáciou nedôjde k obmedzeniu možnosti rozvoja spoločnosti v budúcnosti;
- OP svojim charakterom nepriamo prispieva k rozvoju demokratických inštitucionálnych nástrojov riadenia, svojou transparentnosťou riadiacich inštitúcií a monitoringu garantuje prístup k informáciám, tak zo stránky médií ako aj obyvateľstva, garantuje rovnaké práva účasti všetkých obyvateľov na podporovaných aktivitách bez ohľadu na ich národnostnú, sociálnu, náboženskú či inú príslušnosť, orientáciu a pohlavie;
- OP svojim zameraním ale aj jednotlivými prioritnými osami sleduje dominantne uplatňovanie princípu solidarity medzi generáciami a v rámci generácií.

Vplyvy OP VaV v hospodárskej oblasti

Realizácia OP VaV sa prejaví v hospodárskej oblasti priamymi a nepriamymi pozitívnymi vplyvmi a to modernizáciou a zefektívnením systému podpory výskumu a vývoja tak, aby prispieval k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) malých a stredných podnikov a tvorbe nových pracovných miest, čo bude mať za následok rast ekonomiky SR a spôsobí urýchlenie transformácie ekonomiky (približovanie sa makroekonomických a mikroekonomických ukazovateľov k priemeru EU-15), hospodárstva (od súčasnej štruktúry hospodárstva SR s významným podielom odvetví s pomerne vysokou surovinovou a energetickou náročnosťou a relatívne nízkou pridanou hodnotou v smere k rozvinutej spoločnosti s vyšším podielom odvetví hospodárstva orientovaných na vedomostnú ekonomiku, čo sa prejaví nárastom pridanej hodnoty na jednotku vytváraného hrubého domáceho produktu) a spoločnosti (zvyšovanie životnej úrovne). OP VaV spôsobí modernizáciu a skvalitňovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja s cieľom skvalitňovania vzdelávacieho procesu a zvýšenia schopnosti inštitúcií výskumu a vývoja efektívne spolupracovať s kvalitnými výskumnými inštitúciami v EU a v zahraničí, ako aj so subjektami spoločenskej a hospodárskej praxe prostredníctvom transferu poznatkov a technológií, čo povedie k obnove výskumnej a vývojovej infraštruktúry a prístrojového vybavenia na vysokých školách, výskumných inštitúciách, výskumných centrách a ostatných organizáciách výskumu a vývoja a podporí získavania poznatkov o najmodernejších výtobytkoch modernej spoločnosti a vytvorí podmienky pre možnosť participácie na svetovom výskume a vývoji špičkových technológií, procesov a patentov vo všetkých odvetviach národného hospodárstva (so zreteľom na potreby kľúčových odvetví SR). OP VaV spôsobí

zvyšovanie miery spolupráce výskumno-vývojových inštitúcií so spoločenskou a hospodárskou praxou prostredníctvom prenosu poznatkov a technológií a tým k prispievaniu a zvyšovaniu hospodárskeho rastu regiónov a celého Slovenska na všetkých úrovniach podnikania (malý a stredný podnikatelia a veľký a strategický investori). Aplikácia jednotlivých priorít spôsobí zvyšovanie kvality interného manažmentu prenosu technológií a poznatkov do praxe z prostredia akademickej sféry vrátane aktivít na odstraňovanie bariér medzi výskumom a vývojom na jednej strane a spoločnosťou a hospodárstvom na druhej strane.

Vplyvy OP VaV v sociálnej oblasti

OP VaV sa prejaví v sociálnej oblasti priamymi a nepriamymi vplyvmi a to hlavne vo zvyšovaní životnej úrovne vplyvom aplikácií nových poznatkov do praxe a zvyšovaním vzdelania (budovanie infraštruktúry vysokých škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu - investičné aktivity zamerané na rekonštrukciu vysokých škôl (napr. zatepl'ovanie budovy, výmena okien, výmena alebo oprava strechy, výmena ústredného kúrenia, oprava stien budovy, stabilizácia budov, oprava omietky na budove, oprava exteriéru budovy, úpravy interiéru budovy, zabezpečenie bezbariérovosti budov, zabezpečenie požiarnej bezpečnosti budov, rekonštrukcia sociálnych zariadení a WC, rekonštrukcia teplovodných, vodovodných, kanalizačných a elektrických sietí), výstavba nových budov vysokých škôl, rozširovanie objektov vysokých škôl (napr. prístavba budovy, nadstavba budovy, akademické knižnice, doplnkové služby v rámci školského komplexu, úprava okolia školského komplexu), modernizácia a rekonštrukcie ubytovacích kapacít, telocviční, jedálni a športovísk vysokých škôl, modernizácia vnútorného vybavenia vysokých škôl, v ktorých prebieha vzdelávací proces za účelom zlepšenia podmienok na nové formy učenia a učenia sa (najmä na podporu nových technológií pri budovaní jazykových učební, dielní, budovanie chemických, biologických a fyzikálnych učební, budovanie IKT učební, vybavenie akademických knižníc počítačmi)) a poznatkov, čo môže mať za následok aj zmenu v správaní sa jednotlivca alebo skupiny v rámci spoločnosti. V rámci horizontálnych priorít bude mať OP VaV pozitívny vplyv na sociálnu oblasť a to tým, že dáva rovnaké šance na profesionálnu kariéru každému, pričom bude zachovaný antidiskriminačný princíp.

Popri týchto vplyvoch bude mať OP VaV aj potenciálne nepriame negatívne vplyvy na zdravie obyvateľstva a to v produkcii odpadov (hlavne kategórie „N“) pri výstavbe a rekonštrukcii objektov a ich vnútorného vybavenia, ale aj v produkciách hluku, znečistenia ovzdušia atď.). Prevažne sa bude jednať o nepriame krátkodobé a lokálne vplyvy. Možno predpokladať, že OP VaV bude mať za následok zvýšenie nákupu nových zariadení ako aj potrebu výmeny zariadení staršej výroby za novšie. V prípade, že časť elektronického šrotu sa dostane na skládky ostatného odpadu bude mať nesprávne zneškodnený elektronický šrot a jeho komponenty tieto potenciálne negatívne dopady na zdravie obyvateľov.

Vplyvy OP VaV v environmentálnej oblasti

Jednotlivé rámcové aktivity OP VaV budú mať priamy, nepriamy, krátkodobý, strednodobý a dlhodobý, pozitívny, negatívny, kumulatívny a synergický vplyv s rôznou významnosťou. Vplyv OP VaV dôjde k vplyvom hlavne na odpadové hospodárstvo (zvýšenie množstva odpadov – hlavne v krátkodobom horizonte), spotrebe surovín a materiálov ale aj k vplyvom na jednotlivé zložky životného prostredia. Keďže OP VaV zlepši základné podmienky pre rozvoj výskumu a vývoja, táto podpora sa prejaví rastom počtu používaných nových prístrojov a zariadení, ako aj vyvolá požiadavky na nárast ich kvalitatívnych technických charakteristík. Tento stav bude mať za následok rýchlejšiu výmenu technicky a morálne zastaralých prístrojov a zariadení, čo sa prejaví nárastom odpadu, ktorý má charakter prevažne nebezpečného odpadu. S výskumom a vývojom je spájaných mnoho otáznikov, nakoľko predmetom ich záujmu sú nové postupy, zariadenia a produkty, u ktorých je veľmi problematické na takejto úrovni stanoviť ich vplyv na životné prostredie, preto je dôležité aby sa pri všetkých inováciách bral zreteľ aj na ochranu životného prostredia, aby sa minimalizovali, eliminovali a kompenzovali všetky potencióálne vplyvy na životné prostredie (aj v prípade možných havárií) už pri ich výskume a vývoji, aby sa tak zachoval princíp trvalej udržateľnosti.

Časový a územný vývoj vplyvov OP VaV na životné prostredie

V krátkodobom horizonte (do dvoch rokov) bude celkový vplyv OP VaV na životné prostredie reprezentovaný malým nárastom negatívnych vplyvov OP VaV na životné prostredie. V strednodobom a dlhodobom horizonte budú celkové vplyvy OP VaV na životné prostredie pozitívne a budú reprezentované zlepšením stavu životného prostredia.

Z hľadiska územného pôsobenia vplyvov OP VaV na životné prostredie je možné konštatovať, že väčšia časť vplyvov bude pôsobiť v Bratislavskom kraji, nakoľko je tu sústredených približne 50 % výskumno-vývojového potenciálu SR a je tu najvyššie sústredenie vysokých a stredných škôl na Slovensku.

Vplyvy OP VaV vo vzťahu k princípom trvalo udržateľného rozvoja

Východiskom pre zhodnotenie OP VaV z hľadiska trvalo udržateľného rozvoja je Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja Slovenska. Táto obsahuje 16 základných princípov pre zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja, ktoré prostredníctvom 40 kritérií slúžia na zhodnotenie vplyvov implementácie OP VaV.

Princíp podpory rozvoja ľudských zdrojov

Kritériá:

- *zabezpečenie ochrany zdravia ľudí,*
- *zabezpečenie optimálneho rozvoja ľudských zdrojov (vo všetkých životoch prospešných oblastiach);*

Implementácia OP VaV výrazne podporí princíp rozvoja ľudských zdrojov. Zabezpečí možnosť prístupu pre jednotlivé skupiny obyvateľstva ku kvalitnejšiemu vzdelanostnému systému a možnosti rozvíjať výskum a vývoj na kvalitnejšej technickej a vedomostnej báze, čím sa výrazne rozšíria možnosti získavania špecifických informácií a vedomostí. Jednou z rámcových aktivít je aj podpora profesionálneho návratu slovenských vedeckých pracovníkov (vrátane doktorantov a postdoktorantov), pôsobiacich v zahraničí, na Slovensko. Jedným z predmetov výskumu a vývoja v rámci OP VaV môže byť aj vývoj a výskum zameraný na ochranu zdravia ľudí, nepriamo na tento princíp nadväzujú aj všetky možné aktivity výskumu a vývoja, nakoľko predmetom výskumu a vývoja by mali byť také postupy, výstupy a technológie, ktoré by mali mať za cieľ okrem environmentálneho a hospodárskeho aspektu aj aspekt sociálny (tzn. aj ochranu zdravia ľudí).

Ekologický princíp

Kritériá:

- *zachovanie a podpora biodiverzity, vitality a odolnosti ekosystémov,*
- *optimalizácia priestorového usporiadania a funkčného využívania krajiny a zabezpečenie jej územného systému ekologickej stability,*
- *zachovanie a podpora život zabezpečujúcich systémov,*
- *zachovanie vysokej kvality zložiek životného prostredia – minimalizácia negatívnych vplyvov na životné prostredie,*
- *minimalizácia využívania neobnoviteľných zdrojov a prednostné využívanie obnoviteľných zdrojov, avšak v medziach ich reprodukčných schopností.*

Implementácia OP VaV z hľadiska zachovania a podpory biodiverzity, vitality a odolnosti ekosystémov, ako aj optimalizácie priestorového usporiadania a funkčného využívania krajiny a zabezpečenia jej územného systému ekologickej stability, nemá vplyv na uvedené kritériá ekologického princípu, nakoľko väčšina výskumno-vývojového potenciálu a vysokých škôl je umiestnená mimo takéto územia, resp. do území silno poznačených antropogénnou činnosťou. Výskum a vývoj by mal v budúcnosti priniesť také technológie, ktoré budú podporovať zachovanie kvality zložiek životného prostredia a taktiež by mali minimalizovať negatívne vplyvy na životné prostredie. Výskum a vývoj jednotlivých oblastí hospodárstva sa v posledných rokoch sústreďujú aj na odvetvia priamo spojené s používaním obnoviteľných zdrojov, nakoľko vízia používania neobnoviteľných zdrojov má svoj predpokladaný časový rámec (možnosť vyčerpania zásob), vzhľadom na snahy trvalej udržateľnosti spoločnosti.

Princíp autoregulačného a sebahodnotiaceho vývoja

Kritériá:

- odhaľovanie a využívanie prírodných a antropicky simulovaných autoregulačných a sebahodnotiacich prírodných mechanizmov,
- podpora uzavretých cyklov výroby a spotreby.

Predmet výskumu a vývoja by sa mal riadiť týmto princípom.

Efektívnosť princípu

Kritériá:

- zachovanie optimálnych látkovo-energetických cyklov,
- minimalizácia surovínových a energetických vstupov,
- redukcia množstva výstupov a minimalizácia strát,
- zavádzanie a podpora nástrojov environmentálnej ekonomiky.

Predmet výskumu a vývoja by sa mal riadiť týmto princípom.

Princíp rozumnej dostatočnosti

Kritériá:

- rozumné a šetrné využívanie zdrojov a ich ochrana,
- podpora vhodných foriem samosabodovania.

Predmet výskumu a vývoja by sa mal riadiť týmto princípom.

Princíp preventívnej opatrnosti a predvídavosti

Kritériá:

- uprednostňovanie preventívnych opatrení pred odstraňovaním nežiaducich následkov činností,
- rešpektovanie možných rizík (vrátane neoverených).

Implementácia opatrení v rámci OP VaV môže napomôcť odhaľovať riziká a napomáhať vytváraniu preventívnych opatrení v mnohých sektoroch ľudských činností, tým, že vytvorí predpoklad pre tvorbu a skvalitnenie využívania nových technológií a postupov, ktorých vplyvom by malo byť rešpektovanie uvedeného princípu.

Princíp rešpektovania potrieb a práv budúcich generácií

Kritériá:

- zachovanie možností využívania existujúcich zdrojov aj pre budúce generácie,
- zachovanie rovnakých práv budúcich generácií.

Implementácia opatrení OP VaV bude priamo aj nepriamo podporovať uvedený princíp.

Princíp vnútro generačnej, medzi generačnej a globálnej rovnosti práv obyvateľov Zeme

Kritériá:

- zabezpečenie ľudských práv vo všetkých smeroch a systémoch,
- zabezpečenie národnostnej, rasovej a inej rovnosti,
- zabezpečenie práv ostatných živých bytostí.

Implementácia opatrení OP VaV vytvorí predpoklady pre prístup k výskumu a vývoju bez ohľadu na akékoľvek rozdiely medzi obyvateľmi (napr. diskriminácia na základe národnostnej, rasovej a inej diferenciácie). Negatívnym vplyvom OP VaV môže byť aplikácia výskumu a vývoja určitých produktov na živé organizmy, z dôvodu zistenia reakcie živého organizmu na daný produkt (napr. pokusy na zvieratách).

Princíp kultúrnej a spoločenskej integrity

Kritériá:

- preferovanie rozvoja na báze vnútorného rozvojového potenciálu namiesto mechanicky importovaného rozvoja,
- zachovanie a obnova pozitívnych hodnôt krajiny, sociálnej a kultúrnej identity,
- podpora miestneho koloritu, ľudovej kultúry a duchovnej atmosféry,
- oživenie tradičných aktivít s citlivým využitím moderných technológií,
- podpora spontánnych foriem pomoci, resp. svojpomoci.

Implementácia opatrení OP VaV vytvorí predpoklady pre preferovanie rozvoja na báze vnútorného rozvojového potenciálu namiesto mechanicky importovaného rozvoja. K ostatným kritériám uvedeného princípu je neutrálna.

Princíp nenásilia

Kritériá:

- *uplatňovanie mierových a konsenzuálnych metód riadenia,*
- *nepoužívanie akýchkoľvek foriem násilia.*

Implementácia opatrení OP VaV môže mať negatívny ale aj pozitívny vplyvom, nakoľko výskum a vývoj môže byť orientovaný na mierové účely, ale aj na potrebu obrany štátu.

Princíp emancipácie a participácie

Kritériá:

- *presadzovanie primeranej miery decentralizácie a uplatňovania príslušníkov daného spoločenstva,*
- *tvorba pracovných príležitostí a umožnenie prístupu k verejným statkom a službám,*
- *účasť obyvateľov obcí na rozhodovaní a posilnenie verejnej kontroly.*

Implementácia opatrení OP VaV je viac-menej neutrálna k uvedenému princípu, avšak pozitívny vplyv bude mať na tvorbu pracovných príležitostí.

Princíp solidarity

Kritériá:

- *uplatňovanie tolerancie a porozumenia,*
- *podpora vzájomnej pomoci a spoluzodpovednosti.*

Nakoľko implementácia opatrení OP VaV je založená na spolupráci, či už na národnej alebo medzinárodnej úrovni, bude OP VaV mať pozitívny vplyv z hľadiska uvedeného princípu.

Princíp subsidiarity

Kritériá:

- *prenášanie kompetencií na najnižšiu možnú hierarchickú úroveň ich realizácie približovanie ich výkonu k občanovi.*

Implementácia opatrení OP VaV je neutrálna k uvedenému princípu.

Princíp prijateľných chýb

Kritériá:

- *uprednostňovanie prístupov umožňujúcich návrat k východiskovému stavu - minimalizácia nevratných zmien s ťažko predvídateľnými dôsledkami,*
- *bezodkladné zverejňovanie chýb a omylov, ako aj ich bezprostredné odstraňovanie, resp. zmierňovanie.*

Pri výskume a vývoji je racionálny predpoklad výskytu chýb a omylov, a preto by implementácia opatrení OP VaV mala brať do úvahy prísne rešpektovanie uvedeného princípu.

Princíp optimalizácie

Kritériá:

- *cielené riadenie a zosúladovanie všetkých činností so smerom k rovnováhe, odstraňovanie nežiaducich následkov, zdrojov nestability a rizík,*
- *hľadanie a podpora verejnoprospešných činností s viacsmernými kladnými vplyvmi.*

Implementácia opatrení OP VaV podporí cielené riadenie a zosúladovanie všetkých činností so smerom k rovnováhe, odstraňovanie nežiaducich následkov, zdrojov nestability a rizík.

Princíp sociálne, eticky a environmentálne priaznivého hospodárenia, rozhodovania, riadenia a správania

Kritériá:

- *uplatňovanie všetkých vyššie uvedených 15 princípov v synergickom pôsobení politických, právnych, ekonomických, organizačných, výchovno-vzdelávacích a iných nástrojov pri podpore hodnotových orientácií, tvorbe kultúry a určovaní hodnôt, ako aj a pri vzniku, činnosti a budovaní príslušných inštitúcií.*

V súlade s uvedeným bude implementácia OP VaV podporovať uvedený princíp.

Prehľad vplyvov OP VaV vo vzťahu k princípom trvalo udržateľného rozvoja

Princíp	Kritérium	Druh vplyvu OP VaV								
		Primárny	Sekundárny	Krátkodobý	Strednodobý	Dlhodobý	Pozitívny	Negatívny	Kumulatívny	Synergický
Princíp podpory rozvoja ľudských zdrojov	Zabezpečenie ochrany zdravia ľudí	X	X X	X	X	X X	X X	X	X	X
	Zabezpečenie optimálneho rozvoja ľudských zdrojov (vo všetkých životu prospešných oblastiach);	X X	X X	X	X X	X X	X		X	X X
Ekologický princíp	Zachovanie a podpora biodiverzity, vitality a odolnosti ekosystémov									
	Optimalizácia priestorového usporiadania a funkčného využívania krajiny a zabezpečenie jej územného systému ekologickej stability									
	Zachovanie a podpora život zabezpečujúcich systémov									
	Zachovanie vysokej kvality zložiek životného prostredia – minimalizácia negatívnych vplyvov na životné prostredie	X	X		X	X X	X	X	X	X
	Minimalizácia využívania neobnoviteľných zdrojov a prednostné využívanie obnoviteľných zdrojov, avšak v medziach ich reprodukčných schopností		X			X	X			X
Princíp autoregulačného a sebahodnotiaceho vývoja	Odhaľovanie a využívanie prírodných a antropicky simulovaných autoregulačných a sebahodnotiacich prírodných mechanizmov	X				X	X			
	Podpora uzavretých cyklov výroby a spotreby	X	X			X		X		
Efektívnosť princípu	Zachovanie optimálnych látkovo-energetických cyklov	X X	X X		X	X X	X X			X
	Minimalizácia surovínových a energetických vstupov	X	X		X	X X	X X	X X	X	X
	Redukcia množstva výstupov a minimalizácia strát	X	X		X	X X	X X	X X	X	X X
	Zavádzanie a podpora nástrojov environmentálnej ekonomiky		X			X	X	X		X
Princíp rozumnej dostatočnosti	Rozumné a šetrné využívanie zdrojov a ich ochrana		X			X	X	X		X
	Podpora vhodných foriem		X							

	<i>samozásobovania</i>									
Princíp preventívnej opatrnosti a predvídavosti	<i>Uprednostňovanie preventívnych opatrení pred odstraňovaním nežiaducich následkov činností</i>	X	X	X	X	X	X	X		X
	<i>Rešpektovanie možných rizík (vrátane neoverených)</i>	X	X	X	X	X	X	X		X
Princíp rešpektovania potrieb a práv budúcich generácií	<i>Zachovanie možností využívania existujúcich zdrojov aj pre budúce generácie</i>	X	X	X	X	X	X	X		X
	<i>Zachovanie rovnakých práv budúcich generácií</i>		X			X	X			X
Princíp vnútrogeneračnej, medzi generačnej a globálnej rovnosti práv obyvateľov Zeme	<i>Zabezpečenie ľudských práv vo všetkých smeroch a systémoch</i>	X	X	X	X	X	X			
	<i>Zabezpečenie národnostnej, rasovej a inej rovnosti</i>	X	X	X	X	X	X			
	<i>Zabezpečenie práv ostatných živých bytostí</i>							X		
Princíp kultúrnej a spoločenskej integrity	<i>Preferovanie rozvoja na báze vnútorného rozvojového potenciálu namiesto mechanicky importovaného rozvoja</i>	X	X	X	X	X	X		X	X
	<i>Zachovanie a obnova pozitívnych hodnôt krajiny, sociálnej a kultúrnej identity</i>									
	<i>Podpora miestneho koloritu, ľudovej kultúry a duchovnej atmosféry</i>									
	<i>Oživenie tradičných aktivít s citlivým využitím moderných technológií</i>									
	<i>Podpora spontánnych foriem pomoci, resp. Svojpomoci</i>									
Princíp nenásilia	<i>Uplatňovanie mierových a konsenzuálnych metód riadenia</i>									
	<i>Nepoužívanie akýchkoľvek foriem násilia</i>					X	X	X		
Princíp emancipácie a participácie	<i>Presadzovanie primeranej miery decentralizácie a uplatňovania príslušníkov daného spoločenstva</i>									
	<i>Tvorba pracovných príležitostí a umožnenie prístupu k verejným statkom a službám</i>	X		X	X	X				
	<i>Účasť obyvateľov obcí na rozhodovaní a posilnenie verejnej kontroly</i>									
Princíp solidarity	<i>Uplatňovanie tolerancie a porozumenia</i>									

	<i>Podpora vzájomnej pomoci a spoluzodpovednosti</i>	X	X	X	X	X	X		X	X
Princíp subsidiarity	<i>Prenášanie kompetencií na najnižšiu možnú hierarchickú úroveň ich realizácie približovanie ich výkonu k občanovi</i>									
Princíp prijateľných chýb	<i>Uprednostňovanie prístupov umožňujúcich návrat k východiskovému stavu - minimalizácia nevratných zmien s ťažko predvídateľnými dôsledkami</i>									
	<i>Bezodkladné zverejňovanie chýb a omylov, ako aj ich bezprostredné odstraňovanie, resp. zmierňovanie</i>	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Princíp optimalizácie	<i>Cielené riadenie a zosúladovanie všetkých činností so smerom k rovnováhe, odstraňovanie nežiaducich následkov, zdrojov nestability a rizík</i>	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	<i>Hľadanie a podpora verejnoprospešných činností s viacsmernými kladnými vplyvmi</i>	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Princíp sociálne, eticky a environmentálne priaznivého hospodárenia, rozhodovania, riadenia a správania	<i>Uplatňovanie všetkých vyššie uvedených 15 princípov v synergickom pôsobení politických, právnych, ekonomických, organizačných, výchovno-vzdelávacích a iných nástrojov pri podpore hodnotových orientácií, tvorbe kultúry a určovaní hodnôt, ako aj a pri vzniku, činnosti a budovaní príslušných inštitúcií</i>	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Vplyvy na legislatívu v oblasti životného prostredia

Implementácia OP VaV podnieti výskum a vývoj v SR, čo so sebou prináša nové poznatky, technológie, výrobky a postupy, ako aj ich vplyv na životné prostredie. Na Slovensku ako aj v EÚ dochádza k sprísňovaniu legislatívy týkajúcej sa životného prostredia a tak na základe nových zistení vo výskume a vývoji je možné očakávať požiadavky na zmenu legislatívy týkajúcu sa životného prostredia.

Vplyvy na obyvateľstvo

Vplyvom implementácie OP VaV dôjde k negatívnym aj pozitívnym vplyvom na obyvateľstvo. K negatívnym vplyvom (pri modernizovaní budov, technológií kotolní, výmene starého prístrojového vybavenia a pod.) budú patriť lokálne, krátkodobé, menej významné vplyvy, pričom nespôsobia výrazné zhoršenie zdravia obyvateľstva. Ide o hluk, prachové emisie, produkciu odpadov a pod. Osobitnou časťou realizácie prioritnej osi infraštruktúra vysokých škôl bude zvýšené množstvo produkovaných ostatných aj nebezpečných odpadov. Ide najmä o výmenu starého a často aj nefunkčného prístrojového vybavenia (elektro-odpady) a o odpady z rekonštrukcií chemických, biologických, farmaceutických a iných laboratórií. Navyše pribudnú využiteľné, ale aj nevyužiteľné odpady z rekonštrukcií budov, taktiež v kategóriách ostatné aj nebezpečné. K nebezpečným patria napr. staré strechy so strešnou krytinou na báze azbestov, stavebné odpady znečistené nebezpečnými látkami, staré nevyužité chemikálie a pod. Realizáciou OP VaV dôjde k nárastu pracovných miest vo výskume a k zvýšeniu zamestnanosti v oblasti vedomostnej ekonomiky, čo je pozitívnym prínosom uvedenia OP VaV do praxe. Nepriamym pozitívnym vplyvom je aj prepojenie vedy a výskumu na podnikateľskú sféru a pozitívne ovplyvnenie v nej, čím dôjde k progresívnejšiemu využívaniu nových poznatkov, nových energeticky nenáročných technológií, a tak k zlepšeniu pracovného prostredia, k

úsporám energií a zvýšení životnej úrovne obyvateľstva. Zdravie obyvateľstva bude realizáciou OP výraznejšie pozitívne ovplyvňované najmä vývojom nových liekov, nových liečebných a relaxačných metód, zlepšením pracovného prostredia, zvýšením počtu pracovných miest. To je aspekt odrážajúci sa najmä na duševnom zdraví človeka.

Vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia

Realizáciou OP VaV nedôjde k priamym negatívnym ani pozitívnym vplyvom na pôdu ani horninové prostredie. Nepriamym pozitívnym vplyvom bude uplatnenie nových vedeckých poznatkov pri využívaní pôdy a horninového prostredia, ako aj pri ich ochrane. K negatívnym vplyvom dôjde pri priamom zábere pôdy a zásahom do horninového prostredia (lokálne, dlhodobé minimálne vplyvy, nakoľko sa bude väčšinou jednať o pozemky v rámci zastavaného územia obcí.

Nové poznatky vedy a techniky, ktoré majú možnosť pri realizácii OP VaV vzniknúť a najmä vývoj nových technológií obmedzujúcich produkciu látok spôsobujúcich globálne otepľovanie a pod. prispievajú pozitívne, k ochrane ovzdušia a zmiernení negatívnych vplyvov na klimatické pomery.

Realizáciou výstavby, rekonštrukcií a modernizácií infraštruktúry vysokých škôl bude čiastočne krátkodobo ovplyvňované ovzdušie. Infraštruktúra vysokých škôl je v mnohých prípadoch nevyhovujúca, a tak budú potrebné stavebno-technické zásahy, pri ktorých bude dochádzať aj k miernemu, lokálnemu znečisťovaniu ovzdušia, najmä prachovými emisiami.

Po ukončení prác dôjde celoplošne na území SR, ale najmä na území väčších miest, tzn. v sídlach vysokých škôl, ktoré sú prevažne lokalizované v zaťažených oblastiach, k málo významnému zlepšeniu kvality ovzdušia a to po rekonštrukciách kotolní s nízkou účinnosťou, ako aj po palivovej základne. Treťou oblasťou predpokladaných pozitívnych vplyvov na ovzdušie sú nové vedecké poznatky uvádzané do praxe, ktoré budú orientované do oblasti znižovania emisií a následného skvalitňovania ovzdušia.

Tak ako pri ostatných zložkách životného prostredia, aj vplyvy na vodu sa dajú očakávať dvojaké. Negatívne, krátkodobo pôsobiace počas rekonštrukčných prác jednotlivých prvkov infraštruktúry. Pozitívne vplyvy možno očakávať v prepojení výskumu a vývoja s praxou, v uplatňovaní jej vynálezov, poznatkov v ochrane vôd, v šetrení jej zdrojov a pri jej efektívnejšom využívaní.

Negatívne vplyvy na faunu, flóru a biotopy sa pri implementácii OP VaV neočakávajú. V rámci priority pre vysoké školy môžu byť podporené aj budovania zelene ako súčasti vysokoškolského komplexu. Objekty samotných vysokých škôl, na ktorých budú realizované rekonštrukčné práce, sú prevažne lokalizované v mestách, často v ich centrách, mimo vzácnej a chránenej fauny a flóry, chránených biotopov a prvkov ÚSES, a tak pri stavebných prácach nebude dochádzať k výrazne negatívnemu ovplyvňovaniu bioty ako celku.

Obnovením najmä fasád starých schátralých objektov dôjde aj k menším, ale významovo nepodstatným pozitívnym zmenám.

Podobne ako pri vplyvoch na krajinu ani vplyvy na urbárny komplex nebudú významné. Staršie vysoké školy s dlhodobou tradíciou sídlia často aj v historických budovách, ktoré sú pamiatkovo chránené, resp. sú súčasťou pamiatkových zón, alebo samotné budovy majú svoju historickú hodnotu, preto sa pri rekonštrukcii týchto vybraných objektov musia zohľadniť aj prípadné negatívne vplyvy a predchádzať im. Po ukončení prác získa takáto historická pamiatka vyššiu hodnotu.

Negatívne vplyvy na jestvujúce archeologické a paleontologické náleziská sa implementáciou OP VaV nepredpokladajú. Implementácia OP VaV bude mať aj pozitívny vplyv na hodnoty nehmotnej povahy.

Celkovo možno konštatovať, že implementácia a schválenie OP VaV nebude mať významné negatívne vplyvy na cezhraničnej, národnej, regionálnej a lokálnej úrovni, ako aj na horninové prostredie, reliéf, nerastné suroviny, geodynamické a geomorfologické javy, pôdu, miestnu klímu, ovzdušie, povrchové a podzemné vody, hlukovú situáciu a ďalšie fyzikálne a biologické charakteristiky (ako napr. vibrácie, žiarenie rádioaktívne a elektromagnetické, svetlotechnické podmienky, teplo a zápach), na genofond, biodiverzitu, biotu, ekologickú stabilitu, chránené stromy, na chránené územia podľa

zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, krajinu, jej štruktúru a využívanie, scenériu krajiny, územný systém ekologickej stability, obyvateľstvo a jeho zdravie, odpadové hospodárstvo, zdravotné riziká, sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti, narušenie pohody a kvality života a ich zraniteľnosť, na urbánny komplex a využívanie zeme, na kultúrne a historické pamiatky, paleontologické a archeologické náleziská, štruktúru sídiel, architektúru, budovy, na kultúrne hodnoty nehmotnej povahy, na poľnohospodársku a priemyselnú výrobu, lesné hospodárstvo, dopravu, stavby, činnosti, infraštruktúru, služby, rekreáciu a cestovný ruch.

Celkové hodnotenie vplyvov strategického dokumentu s celoštátnym dosahom OP VaV na životné prostredie predstavuje syntézu pomerného zastúpenia analyzovaných vplyvov činností na obyvateľstvo, živú a neživú prírodu, krajinu a hospodárske využívanie prostredia. Z hodnotenia jednotlivých vplyvov a z ich vzájomného spolupôsobenia sa nepredpokladajú významné negatívne synergické a kumulatívne pôsobenia, ktoré by mali za následok významné zhoršenie stavu životného prostredia a zdravia obyvateľov na cezhraničnej, národnej, regionálnej a lokálnej úrovni, pokiaľ budú splnené požiadavky uvedené v časti VI. „ZÁVERY“ tohto stanoviska.

Ostatné možné vplyvy OP VaV na životné prostredie sú podrobne popísané v oznámení, správe o hodnotení, posudku a v neposlednej rade aj v samotnom OP VaV.

V. CELKOVÉ HODNOTENIE VPLYVOV STRATEGICKÉHO DOKUMENTU NA NAVRHOVANÉ CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIA, ÚZEMIA EURÓPSKEHO VÝZNAMU ALEBO SÚVISLÚ EURÓPSKU SÚSTAVU CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ (NATURA 2000)

Na základe výsledkov posudzovania vplyvov možno konštatovať, že implementácia a schválenie OP VaV nebude mať vplyv samostatne alebo v kombinácii s činnosťou alebo strategickým dokumentom na navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu alebo súvislú európsku sústavu chránených území. Popis vplyvov je možný len v teoretickej rovine, nakoľko nie sú známe lokality realizácie jednotlivých aktivít.

Ako sa predpokladá v OP VaV väčšina investičných zámerov bude realizovaná v rámci zastavaného územia urbanizovaných areálov, čo znamená, že realizácia aktivít OP VaV by nemala mať negatívne následky na chránené územia a lokality európskeho významu. Zefektívnenie výskumu, posilnenie inštitucionálnych kapacít, prepojenie výskumu s praxou sa naopak pozitívne môže prejavovať na ochrane európskych významných lokalít a tvorbe siete NATURA (napr. aplikácia nových progresívnych metód).

VI. ZÁVERY

1. Výsledok procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie strategického dokumentu

Na základe výsledku procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie OP VaV podľa ustanovení zákona, pri ktorom sa zväžil stav využitia územia a únosnosť prírodného prostredia, význam očakávaných vplyvov OP VaV na životné prostredie, chránené územia a zdravie obyvateľstva, z hľadiska ich a pravdepodobnosti, rozsahu a trvania, so zameraním najmä na súlad s ostatnými strategickými dokumentmi na cezhraničnej, národnej, regionálnej a lokálnej úrovni, úroveň spracovania oznámenia, rozsah hodnotenia a časový harmonogram, úroveň spracovania správy o hodnotení a návrhu OP VaV, výsledku verejného prerokovania, odborného posudku a konzultácií a za súčasného stavu poznania

s a o d p o r ú č a

schválenie strategického dokumentu „Operačný program Výskum a vývoj“ za dodržania podmienok uvedených v časti VI. „ZÁVERY“, bode č. 3 „Odporúčania na prepracovanie, dopracovanie, úpravu návrhu strategického dokumentu“ tohto stanoviska s tým, že ak jednotlivé

projekty podporované OP VaV budú spĺňať kritériá pre posudzovanie vplyvov na životné prostredie podľa zákona, bude potrebné vykonať ich posúdenie podľa zákona, pred ich povolením podľa osobitných predpisov.

2. Odporúčaný variant.

Na schválenie sa odporúča návrh „**Operačného programu Výskum a vývoj**“, vo verzii, ktorá bola posudzovaná z hľadiska vplyvov na životné prostredie podľa zákona.

3. Odporúčania na prepracovanie, dopracovanie, úpravu návrhu strategického dokumentu

Z výsledku procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie OP VaV vyplýva, že nie je potrebné prepracovanie, dopracovanie ani úprava návrhu strategického dokumentu. Je však potrebné aby sa do OP VaV zaradil monitoring environmentálnych indikátorov a nasledovné opatrenia na zabezpečenie environmentálnej optimálnosti implementácie strategického dokumentu s celoštátnym dosahom:

1. Zabezpečiť dôslednú realizáciu posudzovania vplyvov na životné prostredie na úrovni jednotlivých projektov podľa zákona tak, aby bola zabezpečená optimalizácia zvolených riešení a ich lokalizácie, výberu environmentálnych technológií, časovej a vecnej následnosti jednotlivých realizačných krokov, ako aj vyváženosť environmentálnych, sociálnych a ekonomických aspektov realizovaných projektov.
2. Pri rozhodovaní o výbere projektov dôsledne sledovať aspekt trvalej udržateľnosti podporovanej aktivity po skončení spolufinancovaného projektu a vyváženosť krátkodobých a dlhodobých vplyvov.
3. Pri rozhodovaní o výbere projektov sledovať vyváženosť lokálnych, regionálnych a národných vplyvov projektov.
4. Zabezpečiť transparentnosť vrátane prístupu k informáciám v celom procese vyhlasovania výziev, výberu a prideľovania prostriedkov ako aj monitoringu a hodnotenia projektov, jednotlivých prioritných osí a programu za rešpektovania ochrany hospodárskej súťaže.
5. Zpracovať environmentálne kritériá do celkového systému hodnotenia a výberu projektov.
6. Zpracovať do celkového systému hodnotenia a výberu projektov kritériá rešpektujúce chránené územia a druhy podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.
7. Sledovať a vyhodnocovať vplyv OP VaV na životné prostredie a zdravie obyvateľstva.
8. Zabezpečiť dostatočnú informovanosť žiadateľov o environmentálnej problematike a o možných väzbách predkladaných projektov na životné prostredie.
9. Zefektívniť a zjednodušiť prípravu a realizáciu projektov tak, aby boli prístupné širšiemu okruhu adresátov pomoci z rôznych regiónov, obcí bez zvláštnych požiadaviek na ich finančné, technické a personálne kapacity za súčasného zabezpečenia objektívnosti výberu a dôslednosti kontroly.

4. Odôvodnenie stanoviska z posúdenia vplyvov na životné prostredie strategického dokumentu s celoštátnym dosahom.

Stanovisko bolo vypracované podľa § 17 ods. 12 zákona na základe oznámenia, rozsahu hodnotenia a časového harmonogramu, správy o hodnotení a návrhu OP VaV, verejného prerokovania, odborného posudku a konzultácií.

Pri hodnotení podkladov a vypracovaní stanoviska sa postupovalo podľa ustanovení zákona, vyhlášky MŽP SR č. 113/2006 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o odbornej spôsobilosti na účely posudzovania vplyvov na životné prostredie a požiadaviek smernice SEA.

Pri odporúčaní návrhu OP VaV na schválenie sa brali do úvahy predpokladané environmentálne, sociálne a hospodárske vplyvy na cezhraničnej, národnej, regionálnej a

lokálnej úrovni, ako aj vplyvy na horninové prostredie, reliéf, nerastné suroviny, geodynamické a geomorfologické javy, pôdu, miestnu klímu, ovzdušie, povrchové a podzemné vody, hlukovú situáciu a ďalšie fyzikálne a biologické charakteristiky (ako napr. vibrácie, žiarenie rádioaktívne a elektromagnetické, svetlotechnické podmienky, teplo a zápach), na genofond, biodiverzitu, biotu, ekologickú stabilitu, chránené stromy, na chránené územia podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, krajinu, jej štruktúru a využívanie, scenériu krajiny, územný systém ekologickej stability, obyvateľstvo a jeho zdravie, odpadové hospodárstvo, zdravotné riziká, sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti, narušenie pohody a kvality života a ich zraniteľnosť, na urbánny komplex a využívanie zeme, na kultúrne a historické pamiatky, paleontologické a archeologické náleziská, štruktúru sídiel, architektúru, budovy, na kultúrne hodnoty nehmotnej povahy, na poľnohospodársku a priemyselnú výrobu, lesné hospodárstvo, dopravu, stavby, činnosti, infraštruktúru, služby, rekreáciu a cestovný ruch.

Z výsledku posudzovania vplyvov na životné prostredie, vyplynulo, že návrh OP VaV vo verzii, ktorý bol posudzovaný z hľadiska vplyvov na životné prostredie je prijateľný z hľadiska celkových predpokladaných (negatívnych i pozitívnych) vplyvov na životné prostredie.

Za predpokladu akceptovania a realizácie odporúčaní a dôsledným monitoringom je možné minimalizovať prevažnú časť predpokladaných ako i reálne jestvujúcich negatívnych vplyvov implementácie OP VaV a zabezpečiť tak prevahu pozitívnych vplyvov OP VaV.

V správe o hodnotení boli špecifikované, popísané, hodnotené a kvantifikované všetky významné vplyvy OP VaV na životné prostredie a zdravie obyvateľstva. Správa o hodnotení ako aj odborný posudok odborne spôsobilej osoby jednoznačne preukázali potenciál pozitívnych vplyvov OP VaV na životné prostredie a rozvoj ľudských zdrojov, ako aj eliminovateľnosť resp. minimalizovateľnosť potenciálnych negatívnych environmentálnych vplyvov implementácie OP VaV za predpokladu realizácie preventívnych opatrení a zabezpečenia monitoringu environmentálnej optimálnosti a jeho implementácie v polohe jednotlivých projektov.

Podľa stratégie trvalo udržateľného rozvoja boli špecifikované vplyvy OP VaV v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti,

5. Návrh monitoringu

Pre každý OP do troch mesiacov od jeho schválenia Európskou komisiou (ďalej len „EK“) musí byť zriadený monitorovací výbor (ďalej len „MV“). Cieľom MV je dohliadať na efektívnosť, účinnosť a kvalitu implementácie programu. Pôsobnosť, činnosti, zloženie a štruktúru MV upravuje štatút a rokovací poriadok, ktorý schvaľuje MV. Hlavné úlohy MV v súlade s čl. 65 všeobecného nariadenia sú:

- schvaľuje kritériá pre výber projektov (do šiestich mesiacov od schválenia OP) a ich prípadnú revíziu,
- posudzuje a schvaľuje návrhy na zmenu a doplnenie obsahu operačného programu,
- pravidelne skúma výsledky implementácie programu, najmä dosahovanie cieľov operačného programu a hodnotenia,
- posudzuje a schvaľuje výročné a záverečné správy o implementácii programu pred ich odoslaním EK,
- dostáva informácie o výročnej kontrolnej správe alebo o tej jej časti, ktorá sa vzťahuje na OP a o všetkých dôležitých pripomienkach, ktoré môže EK vzniesť po jej preskúmaní,
- môže kedykoľvek navrhnúť riadiacemu orgánu (ďalej len „RO“) akúkoľvek revíziu alebo preskúmanie OP, ktoré by mohlo umožniť dosiahnuť ciele príslušného fondu alebo zlepšiť riadenie OP vrátane finančného riadenia.

Podľa § 16 zákona obstarávateľ a zároveň rezortný orgán je povinný zabezpečiť sledovanie a vyhodnocovanie vplyvov schváleného OP VaV na životné prostredie, prípadne použiť na tento účel existujúci monitoring, aby sa predišlo zdvojojovaniu monitorovania. Sledovanie a vyhodnocovanie vplyvov OP VaV na životné prostredie spočíva v systematickom sledovaní a vyhodnocovaní jeho vplyvov, vyhodnocovaní jeho účinnosti, zabezpečení odborného porovnania predpokladaných vplyvov uvedených v správe o hodnotení so skutočným stavom.

Ak obstarávateľ a zároveň rezortný orgán zistí, že skutočné vplyvy realizácie OP VaV na životné prostredie posudzovaného podľa zákona sú horšie, ako sa uvádza v správe o hodnotení, je povinný zabezpečiť opatrenia na ich zmiernenie a zároveň zabezpečiť zmenu, doplnenie, prípadne prepracovanie OP VaV.

MV z hľadiska monitorovania a hodnotenia vplyvu implementácie OP VaV musí zabezpečiť nasledovné:

- návrh a schválenie kritérií pre výber projektov a hodnotenie progresu a miery dosiahnutia cieľov projektov realizujúcich strategický dokument tak, aby boli prioritne hodnotené dlhodobé, synergické vplyvy realizácie projektov pri dodržaní princípov trvalo udržateľného rozvoja vrátane environmentálnych vplyvov,
- monitoring vplyvov na životné prostredie v skladbe a v delení na prioritné osi a opatrenia,
- monitoring vplyvov na zdravotný stav obyvateľstva,
- spracovanie a zverejnenie monitorovacích správ ako aj výsledkov monitoringu a priebežných vplyvov implementácie OP VaV,
- zapracovať environmentálne indikátory a indikátory pre oblasť verejného zdravia do celkového systému sledovania vplyvov implementácie OP VaV,
- naviazať systém monitoringu na systém výberu a hodnotenia projektov s využitím environmentálnych kritérií.

VII. POTVRDENIE SPRÁVNOSTI ÚDAJOV

1. Spracovatelia stanoviska.

Ministerstvo životného prostredia SR
odbor posudzovania vplyvov na životné prostredie

2. Potvrdenie správnosti údajov.

Ing. Viera Husková
riaditeľka odboru
posudzovania vplyvov na životné prostredie
Ministerstvo životného prostredia SR

3. Miesto a dátum vydania stanoviska.

Bratislava, 8. 2. 2007